

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Dereito da Unión Europea	Código	612G01021	
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Dereito Público Dereito Público Especial			
Coordinación	Sobrino Heredia, Jose Manuel	Correo electrónico	j.sobrino@udc.es	
Profesorado	Aba Catoira, Ana Maria Garcia Vazquez, Sonia Oanta , Gabriela Alexandra Roma Valdés, Antonio Roura Gomez, Santiago Antonio Seoane Spiegelberg, José Luís Sobrido Prieto, Marta Sobrino Heredia, Jose Manuel	Correo electrónico	ana.abac@udc.es sonia.garcia.vazquez@udc.es gabriela.oanta@udc.es antonio.roma@udc.es santiago.roura.gomez@udc.es jose.seoane2@udc.es marta.sobrido@udc.es j.sobrino@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>El estudio de esta materia permitirá al estudiante conocer mejor su condición de ciudadano europeo y, sobre todo, ampliará su comprensión de la dimensión jurídica de la Unión Europea. Esto último le permitirá constatar la importancia que puede alcanzar el derecho en los procesos de integración.</p> <p>La impartición de esta materia es responsabilidad de 3 áreas de conocimiento: Derecho internacional público (temas 1-2 y 5-13), Derecho constitucional (temas 3-4) y Derecho procesal (tema 14).</p>			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Coñecemento das principais institucións xurídicas.
A3	Percepción do carácter sistemático do ordenamento xurídico.
A5	Coñecemento dos principios e valores constitucionais.
A6	Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.
B1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B6	Aprender a aprender.
B10	Traballar de forma colaborativa.
B13	Capacidade para utilizar a rede informática (internet) na obtención de información e na comunicación de datos e, en xeral, capacidade para empregar as ferramentas básicas das TIC necesarias para o exercicio da súa profesión.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.

C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
		A5	
		A1	
		A3	
		A6	
			B1
			B2
			B10
			B6
			B5
			B13
			C2
			C3
			C4
			C5
			C6

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. Orixe e evolución histórica da Unión Europea.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antecedentes históricos da UE 2. O proceso de profundización da UE 3. O proceso de ampliación da UE
Tema 2. Natureza xurídica e caracteres da Unión Europea.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Configuración xurídica: a UE como Organización internacional 2. Valores, obxectivos e principios 3. O sistema de competencias
Tema 3. A integración europea. Fundamento e alcance constitucional da pertenza á UE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bases constitucionais da pertenza á UE 2. A pertenza á UE e as súas consecuencias sobre o sistema constitucional de fontes do Dereito. 3. A pertenza á UE e as súas consecuencias sobre a organización territorial do Estado español.
4. Cidadanía e dereitos.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A cidadanía europea: concepto e contido 2. A tutela dos dereitos no espazo comunitario 3. A Carta dos Dereitos fundamentais da UE: proceso constitucional? 4. A adhesión da UE ao Convenio Europeo de Dereitos Humanos.
Tema 5. Sistema institucional da Unión Europea (I).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Consideracións xerais: principios e medios 2. O Consello Europeo 3. O Consello
Tema 6. Sistema institucional da Unión Europea (II).	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Parlamento Europeo 2. A Comisión 3. Outras institucións e órganos
Tema 7. Ordenamento xurídico da Unión Europea (I): Fontes.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Dereito orixinario 2. O Dereito derivado 3. O proceso de formación do Dereito derivado

Tema 8. Ordenamento xurídico da Unión Europea (II): Aplicación no Ordenamento xurídico interno.	<ol style="list-style-type: none"> 1. As relacións entre o Dereito da UE e os Dereitos interno dos Estados membros 2. Os principios de efecto directo, primacía e responsabilidade do Estado 3. Desenvolvemento e execución do Dereito da UE
Tema 9. Sistema xurisdicional da UE (I): Organización e funcionamento do TJUE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Tribunal de Xustiza: organización e funcionamento 2. O Tribunal Xeral: organización e funcionamento 3. Os tribunais especializados: o Tribunal da Función Pública. 4. Caracteres xerais do procedemento ante o TJUE.
Tema 10. Sistema xurisdicional da UE (II): as competencias do TJUE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A competencia contenciosa 2. A competencia prejudicial 3. As competencias consultiva
Tema 11. Políticas e liberdades da UE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. As liberdades fundamentais do mercado interior 2. As políticas comúns da Unión 3. As políticas compartidas da Unión 4. As políticas en que a Unión dispón de competencias de cooperación, apoio, complemento ou axuda
Tema 12. Acción exterior da Unión Europea: as relacións exteriores.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A subxectividade xurídica internacional da UE 2. As principais manifestacións da subxectividade internacional da UE 3. A dimensión internacional das políticas civís da UE
Tema 13: Acción exterior da Unión Europea: a Política exterior e de Seguridade Común e a Política de Seguridade e Defensa Común.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A articulación da Política Exterior e de Seguridade Común 2. A dimensión institucional e os ámbitos materiais da Política Exterior e de Seguridade Común 3. A articulación da Política de Seguridade e Defensa Común
Tema 14: Espazo de Liberdade, Seguridade e Xustiza: a tutela xudicial e procesual na Unión Europea.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cooperación xudicial en materia civil 2. A orde de detención e entrega europea 3. O recoñecemento mutuo de resolucións e de probas en materia penal 4. Os orzamentos dun Dereito penal da UE

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A3 A5 A6 C5	39	60	99
Proba obxectiva	A1 A3 A5 A6 B6 B10 B1 B2 B5 C4 C5 C6	2	0	2
Seminario	B6 B10 B13 B1 B2 B5 C2 C3 C4 C5 C6	19	30	49
Atención personalizada		0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	
Proba obxectiva	
Seminario	

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Seminario	B6 B10 B13 B1 B2 B5 C2 C3 C4 C5 C6		30
Proba obxectiva	A1 A3 A5 A6 B6 B10 B1 B2 B5 C4 C5 C6		70

Observacións avaliación

ORGANIZACIÓN DA MATERIA ? ÁREAS DE COÑECEMENTO A impartición e avaliación da materia é responsabilidade de 3 Áreas de coñecemento: Área de Dereito internacional público e Relacións internacionais Temas: 1-2 e 5-13 Profesorado: Dobre Grao Dereito ADE: Prof. José Manuel Sobrino (j.sobrino@udc.es) Grao Dereito Profa. Marta Sobrido (marta.sobrido@udc.es) Área de Dereito constitucional Temas: 3-4. Profesorado: Dobre Grao Dereito ADE: Prof. Santiago Roura (santiago.roura.gomez@udc.es) Grao Dereito Grupo Mañá Profa. Sonia García (sonia.garcia.vazquez@udc.es) Grao Dereito Grupo Tarde Profa. Ana Aba (amacdc@udc.es) Área de Dereito procesual Tema 14. Profesorado: Dobre Grao Dereito ADE e Grao Dereito: Prof. Antonio Roma (antonioromavaldes@gmail.com) **CÁLCULO DA NOTA FINAL DA MATERIA:** Cada unha das Áreas de coñecemento que participan na materia ten un peso, na avaliación final, proporcional á súa carga docente: Dereito internacional público: 78 % da nota final Dereito constitucional: 15% da nota final Dereito procesual: 7% da nota final **CÁLCULO DA NOTA DE CADA ÁREA DE COÑECEMENTO:** Cada unha das Áreas de coñecemento, á hora de determinar a súa nota, farao do modo seguinte: Área de Dereito internacional público (DIP) É necesario aprobar o exame final para que poidan ser tidas en conta as notas das prácticas. É dicir, ? Alumnos que obteñan unha cualificación numérica inferior a 5 (sobre 10) no exame final da parte de DIP: só se lles terá en conta o exame final de DIP a efectos do cálculo da nota de DIP. ? Alumnos que obteñan unha cualificación numérica de 5 ou superior (sobre 10) no exame final da parte de DIP, calcularáselles a nota da parte de DIP do seguinte modo: 30% da nota mediante avaliación de actividades de seminario (en clase, entregas de traballos ?) 70% restante mediante o exame final. ? Alumnos que non se presenten ao exame final de DIP: serán considerados como NP (non presentados) polo que se refire á parte de DIP. Área de Dereito constitucional Preguntar ao Profesor Área de Dereito procesual Preguntar ao Profesor.

Fontes de información

Bibliografía básica	Fontes de información
	<ul style="list-style-type: none"> - ABELLÁN HONRUBIA, V.; VILÁ COSTA, B. y OLESTI RAYO, A. (2011). Lecciones de Derecho comunitario europeo. Barcelona: Ariel - DIEZ DE VELASCO, M. (COORDINADO POR J.M. SOBRINO) (2010). Las Organizaciones internacionales. Madrid:Tecnos - MANGAS MARTÍN, A. y LIÑÁN NOGUERAS, D.J. (2012). Instituciones y Derecho de la Unión Europea. Madrid: Tecnos - SOBRINO HEREDIA, J.M. (2012). Recopilación de textos internacionales y de la Unión Europea. A Coruña: Netbiblio <p>BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA PARA A PARTE DO PROGRAMA IMPARTIDA POLO AREA DE DEREITO CONSTITUCIONAL</p> <p>RUIPEREZ ALAMILLO, J.: La "Constitución Europea" y la teoría del Poder Constituyente, Ed. Biblioteca Nueva, Madrid, 2000. *CARMONA CONTRERAS, A. (Ed.), La Unión Europea en perspectiva constitucional, Aranzadi, Navarra, 2008. *GOIZUETA VÉRTIZ, J. y CIENFUEGOS, M. (Dirs.), La eficacia de los derechos fundamentales de la UE, Thomson Reuters Aranzadi, Navarra, 2014. *JIMENA QUESADA, L., Fundamentos constitucionales de la Unión Europea, Biblioteca Nueva, Madrid, 2006. *JIMENA QUESADA, L., Jurisdicción nacional y control de convencionalidad. A propósito del diálogo judicial global y de la tutela multinivel de derechos, Aranzadi, Navarra, 2013. *JIMENA QUESADA, L., Sistema europeo de derechos fundamentales, Colex, Madrid, 2006. *PÉREZ TREMPES, P. (Dr.), Constitución europea y Constituciones nacionales, Tirant lo Blanch, Valencia, 2005. *RODRÍGUEZ, A., Integración europea y derechos fundamentales, Civitas, Madrid, 2001. *UGARTEMENDÍA, J.I., Derecho Constitucional Europeo, Tirant lo Blanch, Valencia, 2011. *UGARTEMENDÍA, J.I., GARCÍA VÁZQUEZ, S., GOIZUETA VÉRTIZ, J. (Dirs.), La Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea, Thomson Reuters Aranzadi, Navarra, 2012.</p>

Bibliografía complementaria	<p>- ALCAIDE FERNÁNDEZ, J. y CASADO RAIGÓN, R. (2011). Curso de Derecho de la Unión Europea. Madrid: Tecnos</p> <p>- ALDECOA LUZARRAGA, F.; SOBRINO HEREDIA, J.M. e.a. (2008). Los Tratados de Roma en su cincuenta aniversario. Perspectivas desde la Asociación Española de Profesores de Derecho internacional y Relaciones internacionales. Madrid: M. Pons</p> <p>- GUTIERREZ ESPADA, C. e.a (2012). La Unión Europea y su Derecho. Madrid: Trotta</p> <p>- MANGAS, A. (Dir.); GONZÁLEZ, L.N. (Coord.); LÓPEZ ESCUDERO, M.; MARTIN PÉREZ DE NANCLARES, J. y SOBR (2008). Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea. Comentario artículo por artículo. Madrid: Fundación BBVA</p> <p>- SÁNCHEZ RAMOS, B. (Ed.) (2012). La Unión Europea como actor global. Valencia: Tirant lo Blanch</p> <p>PAXINAS WEB Páxina oficial da Unión Europea: http://europa.eu/ EUROPOL: http://europol.europa.eu/ EUROJUST: http://eurojust.eu/ Rede xudicial europea en materia civil e mercantil: http://ec.europa.eu/civiljustice Atlas xudicial europeo: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_es.htm Rede xudicial europea en materia penal: http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/</p>
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito Internacional Público/612G01019

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Traballo fin de Grao/612G01031

Dereito internacional dos espazos/612G01047

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías